

Meningen med Livet

Livet er kompliceret, og i forståelse af det kommer drømmesamfundet ofte til kort. Hvad markedet var i fortiden, vil livet blive i fremtiden, og derfor må vi udvikle nye analytiske redskaber. Fremtidens nye teknologier spiller på elementer, der involverer drømmesamfund, risikosamfund og informationssamfund. Fremtidens muligheder og trusler taler til både hjerne og hjerte og udfordrer vores vante opfattelse af, hvad "meningen med livet" er. Vi bevæger os fra "Shallow Life" til "Deep Life", og dermed fra "The Dream Society" til "The Life Society".

Af Anne Skare Nielsen

Der er ingen tvivl om, at fremtidens teknologier åbner op for uanede muligheder. Men med disse muligheder følger også en masse blandede følelser - store forventninger, frygt, håb og drømme, usikkerhed, følelser af risici og aversion.

Der er lavet masser af undersøgelser om, hvad folks holdninger til teknologi og især bioteknologi er. Der er også megen debat om teknologiernes potentiale, men der er i langt mindre grad en egentlig forståelse for, hvad det er, der foregår. Fremtidens teknologier, sætter mange ting på spidsen, og får os til at stille spørgsmålstegn ved vores normale natur-, menneske- og virkelighedsopfattelse. De flytter og nedbryder grænser, og i kølvandet følger hvirvelstrømme af bekyrninger og drømme. Og det er let at blive trukket med ned.

Den ubekendte - en historie fra livet

På Statskundskab ved Københavns Universitet er et år med økonomi obligatorisk. Studerende her lider ofte af den notoriske angst for alt, hvad der har med beregninger og ligninger at gøre, så man kan sige, at det for en lærer er en ret utaknemmelig opgave at prøve at formidle det økonomiske budskab til en flok unge, der er mere optaget af magt og politiske interesser. Til en af forelæsningerne overværede jeg følgende samtale:

Forelæser: vi har så et regnestykke her, hvor x er den ubekendte ...

Student: (afbryder) Det kan du da ikke bare sige?!

Forelæser: jo, det er en fundamentale antagelse i matematikken. x er den ubekendte.

Student: jamen, du kan da bare sige, at x er noget. Du kan da ikke bare sige, at du ikke ved, hvad det er.

Forelæser: altså, jo x er den ubekendte. Sådan er det bare!

Lidt senere når vi til y .

Forelæser: nu har vi så et regnestykke, og så antager vi, at y er løsningen, og så prøver vi at regne igennem, og se om det går op.

Student: (lettere forarget) Det kan man da ikke. Du kan da ikke bare antage, at y er løsningen.

Forelæser: (lettere irriteret) jo, sådan gør man. Vi forestiller os, at det passer og så ser vi, om ligningen går op. Og hvis det ikke går op, så var y ikke løsningen. Okay?!

Student: det synes jeg altså ikke er særlig videnskabeligt. Så kan man jo få alting til at passe. Det er da ikke særligt objektivt.

Det gav så anledning til en del diskussion, og den stakkels økonomilærer måtte forlade timen

med uforrettet sag.

Denne situation - udover at være sjov - er også meget interessant. Er der ikke i alle videnskaber og verdensbilleder nogle få fundamentale antagelser fra hvilke al mening udgår? Og er det, der giver mening ikke også på samme tid det, der kan fratage et verdensbillede og en videnskab al mening? For man kan ikke forklare det, man som udgangspunkt sætter som sandt. Man bliver tvunget til at sige "at, sådan er det bare!". Men hvordan kan man så kommunikere med et andet menneske, når denne stiller spørgsmålstejn ved ens fundamentale verdensanskuelse? Hvor langt kommer man med postulatet, om at ting skal accepteres, for "sådan er det bare"?

Livet som den ubekendte

På samme måde tvinger de teknologier som findes, og som vi forestiller os vil være at finde i fremtiden, os til at forholde os til livet og det levendes ubekendte. Sandheden er jo i denne sammenhæng, at vi i mødet med især bioteknologien konfronteres med mange af livets store spørgsmål: hvad er liv? Hvad er naturligt og hvad er kunstigt? Hvad er et menneske? Hvad er et rigtigt menneske? Hvor går grænsen mellem liv og død? Er der en mening, en skæbne, et forudbestemt formål? Eller flyder alting uden faste holdepunkter? Er alt tilladt, når alt kan lade sig gøre? Eller kan man sætte grænser? Og hvor skal disse grænser i så fald gå?

En konsekvens af den megen snak og manglende forståelse er, at det kan være utroligt svært at nå ud til folk med sit budskab, for man har ikke en nuanceret forståelse for, hvordan og til hvem man skal henvende sig. Teknologierne kan ses som den irriterende elev, der afbryder vores vante forestillinger og selvrefererende mening, fordi den spørger "I snakker hele tiden om livet, som noget fundamentalt. I antager at livet bare er; som et tomt kar, man kan fylde mening i efter forgodtbefindende. Hvorfor er livet den ubekendte?! Det kan man da ikke bare sige".

I mødet med teknologierne bliver vi således nødt til at forholde os til hvorfor x er den ubekendte. Vi er nødt til at tænke over meningen med Livet - og indlede jagten på en nuanceret forståelse af y-erne.

Deep Life

Med instituttets "Projekt Liv" er vi i øjeblikket i gang med at udvikle et begreb, der kan rumme og forklare menneske, samfund og livets store spørgsmål i mødet med teknologien i almindelighed - og fremtidens udfordringer i særdeleshed.

Indtil videre kalder vi dette begreb "Deep Life", fordi vi mener, at vi i fremtiden ikke kun skal tale om drømmesamfundets fokus på følelser (følelser er i denne sammenhæng nærmere y - den afhængige variabel), men om "Liv" med stort L. Vel at mærke et liv, som rummer følelser, men også fakta, information, risici, drømme og opfattelsen af livet som et individuelt projekt. Vi forestiller os, at "Liv" bliver et begreb, som man kan anvende i analyse af sin målgruppe, sin organisation, sine kunder, forbrugere osv. som et led i kommunikationen og strategi. Som man engang skulle kunne forstå markedet, skal man altså i fremtiden kunne forstå Livet.

Deep Life kan forstås som et skridt videre - eller dybere - end Dream Society, og læner sig naturligvis op af begrebet "Deep Ecology" som handler om den reviderede naturopfattelse. På samme måde som Deep Ecology sætter naturen først, sætter Deep Life-tesen "Livet" først. Ikke som en egoisme, men som en helhedsopfattelse af det menneskelige liv - livet forstået som et projekt - hvor målet er at skabe intern sammenhæng og mening.

Deep Life er et åbent begreb. Det handler ikke om at komme et bestemt sted hen, men mere om selve processen, og om at kunne stille og formulere spørgsmålene om Livet i det hele taget.

Deep Life mennesket

Deep Life mennesket stræber efter mening. Det søger efter meningen med livet - ikke i abstrakt form, men som en mening for den enkelte. En mening der både er funderet i det følelsesmæssige og det videnskabelige, og af den grund kan mening da også ændres i takt med, at ens egne følelser eller de videnskabelige beviser ændres. Det stiller naturligvis store krav til virksomheder, interesseorganisationer og myndigheder, der ønsker at kommunikere med Deep Life mennesker.

Dybdeøkologerne vil sige, at vi i øjeblikket har en "Shallow Ecology"-opfattelse af naturen. På samme måde siger vi, at vi har en "Shallow Life" tilgang til mange af de problemer, der optager os i dag, og som bliver presserende i fremtiden. Fremtiden og Institutet for Fremtidsforskning inviterer således på en rejse fra "Shallow Life" i drømmesamfundet til "Deep Life" i "The Life Society".

Værktøjskassen

Når vi nu skal forsøge at forstå Liv, ville det jo være rart, hvis vi havde nogle redskaber. Vel at mærke redskaber, der egner sig til at løse problemet eller opgaven. Man kan godt slå en skrue i med en hammer, men resultatet bliver nu engang mere fikst, hvis man vælger sin fremgangsmåde med omhu og snilde.

Kilde IFF (Institut for fremtidsforskning)

Gengivet med tilladelse fra forfatteren.